

De exercitijs

Tractat⁹ Mag^{ri} Joh^{is}

Carson Sancel parib⁹ deuotis
simplicibus Qualiter se in suis ex
ercitijs discreteq^{ue} caute h^{ab}ere debet
de gallico in latinu^m translatus

Deus vult vt
sit rationale ob
sequiu^m nostru^m ita
vt cuncta que in ei⁹
seruitio facim⁹ fi
ant cu^m discretione. ta^m quo ad cor
pus. q^uo quo ad anima^m Naz iuxta
omne p^{ro}uerbiu^m Omne q^uo est nimiu^m
vertit in viciu^m Studeat ergo aia
sic regere corpus suum. vt ex vna
parte noⁿ contra se preualeat et ex
alia parte vt in seruiendo sibi etiaz
non deficiat Quoru^m primu^m sit cur
non nimis laute ipsuz corpus enu
tritur Scdm⁹ quado noⁿ nimiu^m ex
ercitijs siue corporalibus siue sp^{iritu}ali
bus fatigatur Et maxime in sp^{iritu}alibus
seu ad sp^{iritu}alitate^m ten
dentibus exercitijs est cautela ad
hibenda. quia in talibus p^{ro}pter sim
plicitate^m noⁿ nulloz deuotozum et
antiqui hostis insidias. sub specie
boni posset homo incurrere peri
culu^m magni mali Exempla g^{ra} Si
q^uis nimis et noⁿ cu^m debita discretio
ne nec cu^m consilio alioz deuotozum
expertozum et suoz superioru^m inten
dere vellet. ieiunij. fletib⁹. vigilij
disciplinationibus orationib⁹ me
ditationibus imaginationib⁹ cir
ca s^{an}ctitates quaslibet et diuinas

Deuotoz seu q^ualiter

res. terroribus mortis. extremi iud
icii et inferni et ceteris his simili
bus sibi posset caput et cerebrum
suum alia q^uo organa quibus anima
vti habet in suis op^{er}ationibus in
tantu^m ledere. vt visu^m rationis amit
teret. aut fieret toto debilis. fanta
sticus et melancolicus. sibi ipsi deo
et hominibus inutilis noⁿ solu^m sed et
p^{er}iculosus et grauis N^{on} consiliuz
meu^m est. vt homo deuotus si cito
mensura^m seruare neq^{ue}. nutriat po
tius corp^{us} suu^m aliquali cur excessu
q^uo subtrahat sibi nimis cu^m defectu
Ratio quia difficilius imo q^uam
nullatenus subueniri potest corpi
leso per hui⁹ mo^{di} nimia^m necessario
rum subtractione^m vbi tam^{en} facile
per vnam aut duas abstinencias
repmi posset. quod excessum erat
per nimis delicata^m educatione^m Cu
stodiat ergo homo deuotus p^{ro}re
gulis ea que subligunt documta

De humiliando se co ram deo per coⁿtritione^m

Primo det obliuioni totuz
tempus suu^m p^{ro}teritum ita vt
noⁿ nimis otinue in specte
retogitet de suis peractis pecca
tis. pus coⁿtritis et confessis. sed suf
ficit vt q^uoq^{ue} per coⁿtritione^m genera
lem sic dicat ore vel corde D^{omi}ne
deus meus coⁿfiteor tue bonitati
p^{ro}ne q^uo vsq^{ue} in p^{ro}ns male p^{ro}cho
lor p^{ro}ditu^m tempus vite mee in p^{ro}ccis
et vanitatib⁹ quia tibi digne nu^mq^u

in suis exerc
seruati Sed et in
offeoi et nihil be
neglectis q^uo mal
nisi cor meū. vt
hūiliati Hoc e
q^uo rogo ne despi
turus mee? igno
et neq^uas mea
scio d^{omi}ne. q^uo totis
ficio tale face of
geret p^{ro}ccis mea
me⁹ deservu^m meū
bona. q^uo ex tuo do
raoⁿe m^odi volui
coⁿfessori celare v
ipe desicet se laci
tu de mea vita
sufficiat tibi et o
troacta sit exre
sim in a^{nt}eriosa
aure d^{omi}ne in fun
de me placuerit
p^{ro}ccis iteras v
tu h^{ab}et o^{mn}iū cu^m
gnans innotescit
Nihil eni inuenio
q^uo sic con te T^u n
d^{omi}ne de me q^uo q^u
teor ex h^{ab} noⁿ pot
h^{ab}et tua sola mi
stificatio Tu en
ris p^{ro}ccis. tūc i
C^{ir}ca p^{ro}miss
na deo q^uo cir
et ega exterior
occupata. ne
tare conari ac
trā q^uo litate et p
g^{ro}na soli dec

in suis exercitijs se ha

seruiui **S**ed et insup te multipliciter
offendi et nihil hēo q̄ possim tibi p
negledis et male gestis satisfacere
nisi cor meū. vtinā debite contritū et
hūilitatū **H**oc ēgo tibi dñe offero
et rogo ne despicias et delicta iuue
tutis mee et ignorātiās meas. imo
et neq̄tias meas ne memierit. **E**tia
scio dñe. q̄ totis virib⁹ meis n̄ suf
ficio talē facē cōfessionē q̄lē bñ ex
gerēt pccā mea **S**ed et tu scis deus
me⁹ desiderū meū et volūtātē meā
bonā. qz ex tuo dono et tua inspi
ratiōe nihil volui vicario tuo meo
cōfessori celare de pccis meis **E**t
īpe cōfessor se satis putat infirma
tū de mea vita **R**ogo igit pie dñe
sufficiat tibi. et da vt oblit⁹ ea q̄ re
troacta s̄ extēdē p ampli⁹ me pos
sim in āteriora in tuo scō hūicō **S**i
autē dñe in futurū aliq̄o aliud tibi
de me placuerit. sup cōfiteōis meis
pccis iteratis vicib⁹. offero me pa
tū iux cōsiliū cui⁹ cūqz q̄ tuā m̄ di
gnaris innotescē sup h̄ volūtātē
Nihil enī intendo retinē apud me
q̄d sit cōn te **T**ñ nō ignoro etiam
dñe de⁹ me⁹ q̄ quis millesies cōfi
teor ex h̄ nō possū satis iustificari.
h̄ ex tua sola mia mea dependet iu
stificatio **S**ū enī tu m̄ nō imputaue
ris pccm. tūc iustus sū et nō altas
Circa p̄missa etiā nōndū q̄ p̄so
na deuo q̄ circa curā rei familiar.
et ēga exteriorū dispēsatiōz mltū ē
occupata. nō debz cū nimia anxie
tate conari ad h̄ndū. talē pacem
trāq̄llitatē et puritatē cordis. q̄lē
p̄sona soli deo et spūalib⁹ vacans

bere debeāt **C**Cecilij

pōt et debet h̄re **N**ec de⁹ requirit h̄
a tali de n̄citate salutis **S**cit ei q̄
hūane infirmitati id impossibile ē.
Ad hoc ei conari nimū estz signū
supbie et labor inanis. p̄ditō t̄pis
inutilis **N**ō ēgo p̄sona sic extero
rib⁹ occupata p̄ sua et alioz salu
te ex dīna haud dubiū p̄uidētia
tristē multū si deuotionē tantā n̄
habuēt q̄ntā libentē h̄ret. et qualē
alios h̄re cōsiderat **I**mpleat īpe tñ
fidelit̄ ministeriū suū ad q̄d de⁹ eū
vōit et sat. ē **S**cit nāqz īpe nō solū
p̄ se h̄ et p̄ alijs se exercitib⁹ occu
pat iux dīnaz volūtātē **I**ta ec̄ alijs
nō solū p̄ se h̄ et p̄ ip̄o sic occupa
to et p̄ alijs deo et spūalibus exer
citib⁹ vacat **H**oc adiecto vt q̄nqz
certis horis sibi magis aptis put
possibile fuerit ad deū etiā recursū
h̄eat cōquendo hūiliter de suis ne
gligētib⁹ et exponēdo dño deo suo
n̄citates occupatiōnes et miseras
suas orādo vt pius dñs dignetur
eas dē suscipere a paup̄e suo suo lo
co deuotionis quā libētius sibi of
ferret. si eam haberet

Hinc surgit pia et pulcra cōside
ratio de corpe xpi mystico **I**n q̄
īpe dñs ihs de⁹ et hō ē n̄m caput
nos qz mēbra ei⁹ **N**ñ et sic in cor
pore organico oīa mēbra nō eūdē
actum habent. nec sibi soli. sed toti
hoi in suis actib⁹ deseruiūt **P**edes
c̄ppe nō sibi tantū ābulāt nec ma
nus sibi solū laborant nec os sibi
soli cōmedit et sic de alijs h̄ ip̄i to
ti hoi **I**ta ec̄ i h̄ corpe xpi mystico

De modo se

quodcumque quodcumque bonum operatur non sibi
solum sed omnibus in christo existibus id
operatur in salutem. Et ex eo quod dominus
noster ihesus christus deus et homo mediator est
dei et hominum et caput nostrum opera nostra
bona per ipsum sunt divine maiesta-
ti gratia et accepta et nobis salutaria et
fructuosa et non ex nobis. **Quo** ego
deputatus operibus inferioribus dei
spectat nullus quod intendens maioribus su-
perbe se eleuet. **Quia** omnia in christo ihesu
domino nostro erunt nobis commissa. **Non** bene ita-
que agunt illi qui predicantes aut alia
magnalia agentes se magnificant. et
certos religiosos et christifideles non
predicantes. sed quodam contemplationis et
orationis vacantes vilipendunt. velut
ecclesie dei inutiles non attendentes.
quod si primo debeat proficere ex ore predi-
cantis. deuota contemplationis oratio habet
hoc efficere apud deum et impetrare
aliquid inuanius erit conatus laborantis.
Sicut non bene agunt qui spiritualibus vacan-
tes continent temporalium administrationem ex-
ercetes. **Sicut** enim spiritualia sicut temporalia
bonum quod diu sumus in via et pegrina-
mur a celesti patria nobis necessaria sunt. **Et**
non omnibus omnia possunt nec omnes omnia pos-
sumus. **Sicut** ergo quilibet orat de situati-
one sua in corpore christi mystico. se esse
per quodcumque reputet membro infimo. et
studeat fideliter agere in ea ratione quam
dominus eius voluit. **Ex** premissis appetit er-
ror illoque qui in religionibus ex obe-
dientia deputati ad exteriora officia
sua cum murmure et inuoluntarie imo
quibus vir ex coactione et per dominum ne-
gligenter et infideliter implent. spiritualia
sibi furtiue contra bonum obediencie ultra
quam ad eorum statum pertinet usurpan-

habendi contra

res et id quod aliorum est superbe sibi re-
dicantes. quodcumque suum est negligentes et
sic et istud et illud non solum saluti sue
infructuosum sed et sepe per propriam volun-
tatis et inobediencie vicium damnosum
facientes. **Apparet** quod sicut ex premissis
suis quod incaute agunt nonnulli religiosi
modicum passionem cum suis fratribus
ad exteriora explenda deputa-
tis si quando in spiritualibus ministerii
inueniantur habentes ipsos temere quibus
tamquam induetos non solum corde dehu-
dicantes. sed quod per est sepe gladio
lingue sue detractorie percutientes.
Non attendentes illud vulgare pro-
uerbium. **Pluribus** intentis minor est ad
singula sensus. **Nec** recogitant quod si
ipsi explere deberent talia scilicet temporalia
et spiritualia. neutrum horum forte fa-
cere rite possent. **Nec** advertunt quantum
deberent esse deo et hominibus grati
quod ipsis ad servandum deo in quiete et pa-
ce ordinatis. alii cogunt vivere cum
multa fatigata et ebullitione et deo
et sibi et aliis. et quod ipsi velut domini re-
cumbunt alii velut servi eorum mistrant
eis. et in temporalibus de necessariis eis
providere habent. **Tamen** deberent hi tales
quod spiritualium operum suorum fructum non ipsi.
sed alii officiales scilicet exterioribus oc-
cupationibus propter eos detineri. apud
deum iustum iudicem percipere. propter suam
potissime ingratitudinem. quam deo ma-
xime in nobis displicet. **Iuxta**
premissa quod instruit nonnullorum simpli-
citas. qui occupati aliis conantur non
tamen corde. sed etiam ore semper orare
propter verba apostoli. **quibus** ait. **Sine** in-
missione orantes. **Non** enim exposito-
res licet semper oret qui bonum operari non

cessat. et qui p
sua non interrup
missis et ad
verissime quod
opa sine spual
dei honore et
cit. **licet** enim no
alios in xpi co
sufficiat sibi o
di ad quod ipse ob
neglexerit vicio
De dilecto
Rursum plura
Rigentia ad
rat aliis singula
deuotione per cel
hoc enim repho
bat nonnulli ali
Et signum super
deat ergo esse in
hij formis ab
ereto non poter
deuot et corde
et caritatis cum dile
destruat. **Pro** u
ru reuocans quod
uato quod in publi
mentales ordines
Quod nonnulli quod
vult amoro se et
in deum scire et
sensus sui forsa
cogitare de de
sue absque imag
re magna aut
alba aut nigra
alio loco exite
silibus exclusi ele
hualia pura e

malas

cessat. et qui p̄ p̄c̄m̄ mōzle' orōem suā nō interrūpit. possum' tñ ex p̄ missis et ad p̄positū dicē plane et verissime q̄ sp̄ orat qui alia bona opa siue sp̄ialia siue corpalia pro dei honore et suoz dei utilitate facit. **Licet enī** nō orat p̄ se. orat tñ p̄ alios in xp̄i corpe mystico. et hoc sufficiat sibi dūmō als' debitū orā' dī ad qd̄ ip̄e obligatus extitit nō neglexerit victose.

De discretōe

in exercitijs p̄ uatis h̄nda

Rursū plōa deuota debz diligentia adhibē vt non incurrat aliqz singularitatis notā p̄ suā deuotionē p̄ cetis inē q̄s ouersat. **Hoc enī** reprehendit a p̄rib' qz turbat nōnūqz alios cuz q̄bus uiuēt. **Et ē signū** supbie et ipocrisis. **Scu** deat ergo esse in publico cōis et a l̄hs' oformis absqz tñ p̄c̄o. **In** secreto dō potēt esse singularit' dō deuot' et corde q̄ morib' q̄ gestū. et exercitijs cū discretione tñ ne se destruat. **Pro** istis aut' deuotorū exercitijs q̄ cōis apti' sūt in p̄uato qz in publico vt sūt videlicet mētales orōnes q̄ meditationes.

Nōnōū q̄ q̄cūqz in his q̄ p̄ hec vult amozose et affectualit' tēdere in deū secure et discrete ne caput q̄ sēsus sui forsā ledant' debz discere cogitare de deo sñ aliq̄ re corpali siue absqz imagie ita vt nō cogit'z rē magnā aut puā longā a breuē albā aut nigrā h̄ aut ibi in tali a alio loco extētē. **Sz** oib' talibusq̄ s̄lib' exclus' eleuet cor suū ad itel' teāualia pura et incorporea cogitā

Immisiones C. C. xv.

do dei oipotētā q̄ oia p̄t. dei sapientiaz q̄ oia p̄terita et futū scit vt p̄ntia. dei bonitatē q̄ oib' q̄ntū in se ē bñ vult et nulli male. **Sūt** eius miam dulcedinē pulcritudinēq̄ sic de alijs perfectiōib' deo sūme cōueniētibus et inextitibus dicendo corde et ore. **O** dñe deus meus creator et redemptor et saluator meus. omnipotētissime. sapientissime. p̄optime. rotus pulcer. dulcis et misericors. **Q** p̄ p̄ssime amantissime amabilissime q̄ sol' vere p̄ p̄m es. pl' me diligēs q̄ vnqz carnalis p̄ suū carissimū dilexit filiū. **Q** d̄ bñ cōdis in tuis bñficijs magnis et multis tñ indignissimo datis p̄ te q̄ adhuc dādis ex sola tua maria h̄ faciēs bōitate. te adoro. laudo gl̄ifico toto corpe q̄ spū ti bi gr̄as ago p̄ oib' donis tuis qz quicqd̄ sū. possū scio et bñ tēde qz cupio. volo q̄ desidero h̄ a te habeo totū. q̄ nihil h̄eo ex me ip̄o nisi p̄c̄a q̄ clement' peto ignosce p̄ gl̄iam nomis tui bñdici. **Q** d̄ mēcū oib' sc̄is tuis bñdicit' laudare et p̄dicare sñ sine p̄pici' tē cōcedē digneris. **Vel** alio mō orando p̄ut spūsc̄us inspirauerit. **Talem** resp̄m h̄ndo in orōib' et meditationib' suis h̄o nō facile incurret frenesim nec erit fantasti'. q̄ in capite seu sēlib' suis destrudus quē admod' alit' faciliē possz oringere cū h̄o nimis figit cogitātū suū in res corporeas et rez sēbiliū imagines. **Nolum'** tñ per hec rep̄bare imaginationes de ope n̄e redēptionis de captōe alligatōe cola

De modo

phs spu. flagellatōe crucifixiōe
dñi nri ihu xpi et ceter. hmōi imo
hortamr qntū possum⁹ vt de tlib⁹
hō sepe cogitet. sed sō hac dōitōe
et hmōi cautela vt videlz cuz dis/
cretiōe et nō nimis b̄ faciat atz vt
nō nīs diu ⁊ immobilē q̄i seu nimis
fite circa corporalia et imagines
rerum hmōi cogitatio immoretur
Sed sp̄ conet cogitātū suū ab istl.
corp̄is imaginatiōib⁹ trahē sursū
ad earū dē rerū corp̄aliū sp̄ualita
tē q̄ in sp̄sū dōcēte elici poterit
copiose si hō assuescat ⁊ dederit se
ad talia faciēda Et ne videat im/
possibile tōliē licz appeat inexpl.
difficile aliq̄liē id qd̄ dicim⁹ **S**ua/
mus ex^m de venēabili sacro dñici
corp̄is. qd̄ cuz videm⁹ in manib⁹
sac̄dot. oculis corp̄is. adoram⁹
deuote. sic vep̄ deū et hoīem hūa/
ni generis fd̄ptōrē. āgloz dñz ⁊
demonū expugnatorē pp̄t h̄ q̄ ibi
videm⁹ ocul̄ cordis. nec moramur
cū cogitatu nro diu circa illd̄ qd̄
exteriorib⁹ appet̄ ocul̄. v̄ipote et̄
ca albedinē rotūditatē et puitatē
sacre hui⁹ hostie. h̄ cogim⁹ q̄i violē
ter cogitātū nrm vt ab illis visibi
libus sp̄ibus se auertat. et ouētat
ad inuisibilia q̄ ocul̄ mēt̄is p̄ lumē
sc̄e catholice fidei ibi vidz ⁊ credit
veracissime. q̄i dicim⁹ cogitātōib⁹
nris id qd̄ oculi corp̄is nob̄ represen
tāt. nō est de⁹ nri **S**z id qd̄ ibi ocu
lis cordis ternit. est dñs deus nri
Hoc ergo cogitare et i b̄ vos figi
te **A**liud ex^m p̄t applicari de pue
ro ex̄ priam posito qui nūq̄ vidit
p̄rem suū ⁊ cui p̄ mittit vidtum ⁊

se habendi cōtra

amictum et alia n̄caria. salutat. qz
dulci⁹ sepi⁹ p̄ medios nūcios eū d̄.
Nō dubiū qn̄ puer iste licet patrē
suū n̄ videat moueat natalit̄ q̄pā
amozoso affectu ad diligēdū hūc
p̄rem. et ad cogitādū sepi⁹ cordia
lit̄ de eo et q̄ libēter essz ap̄d eun
dē ad vidēdū ip̄m sicuti est **Q**uia
nescit an sit longus aut breuis. an
alb⁹ aut niger. et sic de alijs corpa
lib⁹ circūstantijs. ergo etiā in cogi
tādo p̄rem suū q̄lescūqz hmōi cor
poree imaginatōes occurrerit nō
in eis q̄escit. h̄ repellit tanq̄ dece
ptozias ⁊ inutiles **S**z qm̄ alibi de
h̄ lati⁹ tractatū ē. sufficiat h̄ modi
ce tactū **I**taqz iux̄ p̄missa discat
p̄sona deuota in silib⁹ silr̄ agē ali
oqn̄ in orōib⁹ et meditātōib⁹ suis
nō solū p̄mescē hz p̄missa picla.
h̄ etiā incōmoda ḡuia alia **P**otēit
eni oringē dūni hō nimis cogitat
cū imaginib⁹ et de rez corp̄alium
circūstantijs. vt pp̄t f̄atalie fluxibili
tatē ⁊ inuisibili hoste illudēte ⁊ co
opante. deueniat a deuotl. et p̄hs
cogitātōib⁹ ad cogitat⁹ turpes ⁊
impios a puris affectiōib⁹ ad imū
das. a sp̄ualib⁹ ad carnales. ⁊ nō
nūq̄ a sc̄is cogitātōib⁹ ad execrā
de blasphemie cogitātōes put in
nōnllis deuotl. p̄sōis in his incau
tis optū q̄nqz ē **I**n ip̄a etiā vene
rāda imagine crucifixi et nis fixa
p̄sideratiōe circa corp̄is dñici nu
ditatē. eius qz femozaliuz **Q**ui ca
sus sic mulierculis est valde possi
bilis. sic viceversa poterit cas⁹ iste
et viris esse si impossibilis si nimis
figant̄ eoz cogitat⁹ erga s̄ctarū

207 de puris dñici

Aginū imagine
et p̄p̄tia nōn
mus igit̄ dū co
dum crucifixi
Aliodn̄ oringē
crucifixū de cru
nosqz cū latron
dñō crucifixi sū
bus illic inuol
bus solos reman
tes nos cogitāt
puris et sc̄is et pl
exercitōz sp̄sōis
nos sub cruce relin
nosqz semimozuo
dūni simplices
hmōi corp̄aliū sp̄
mia imaginatō
gitationib⁹ meo
bus ad cogitati
neqz sepi⁹ coop
q̄pā desparitōe se
et rephatos pp̄
nes cogitātū eoz
dñs se in aia a de
fozet vt vica corp̄
fallitū ē **E**cce at
gicula et nimis fo
poraliū rez f̄atali
stis coopatione
pp̄ter p̄missa cru
nes sic q̄pā bere
temnēdas. h̄ sū
tāde et ea intē
eas instituit vige
sic discam⁹ ab h̄
vāfire ad inuisibi
sp̄ualia **M**e nāqz
Remedia c

malas

Aginū imagines corpeas. put eē
expiencia nōnullos docuit **C**auēa
mus igit dū cogitare volum⁹ nu/
dum crucifixū. ne incaute id fiat.
Alioqñ stringē poterit dñm nīm
crucifixū de cruce nob euanesce
nosq; cū latronib⁹ nō tm̄ his q; cū
dño crucifixi sūt h; et illis inuisibili
bus illic insidiose cōn nos latitāti
bus solos remanē. qui et despoliā
tes nos cogitatioib⁹ et affectōib⁹
puris et sc̄is et plagis turpium et
execrādoz ipositis vix semiuuos
nos sub cruce relinquunt **S**emiu/
uos et semimortuos nāq; nō nūq;
deuoti simplices se putant cum ex
hmōi corpalū sp̄rū incauta et ni
mia imaginatōne veniūt a sc̄is co
gitationib⁹ meditationib⁹ et orōi
bus ad cogitatioēs nefarias. spū
neq; sepi⁹ coopante estimātes cū
q̄dā despātiōe se a deo dereliā os
et reprobos pp̄ hmōi turpitudi
nes cogitatu eoz occurrētes et p
cōis se in aia a dei grā mortuos
fore et vix vita corpis viuē qd̄ tm̄
falsissimū ē **E**cce ad q̄nta puenit
picula ex nimis forti imaginū cor
poraliū rez fātasia. et ex antiq; ho
stis coopatione maliciosa **N**emo
pp̄ter pmissa credat sc̄oz imagi
nes sic q̄dā heretici senserūt eē cō/
temnēdas. h; sūt poti⁹ reuerent̄ tra
ctāde. et ea intētiōne qua eccl̄ia dei
eas instituit digne honorande **E**t
sic discam⁹ ab his visibilib⁹ mente
trāsire ad inuisibilia a corpalib⁹ ad
spūalia **N**le nāq; ē finis imaginū.
Remedia cōtra sp̄m blas
phemie

Immissiones Cæcoj

Oblasphemie tēptatione oc
casiōne pmissoz est eē nōnd
q; ipa nouit ad dei iudiciū ouēlos
qñz gūiter infestat inimico humāi
generi. vt Hes p h in despātoz de
ducat et a dei iudicio via q; salutis
arrepta retrahat id agēte. deo at
vt p hmōi gues tēptatōes si eis n̄
cōferint a pcc̄is suis purgati. in
fluētie sue gr̄e idonei reddant hoc
pie pmittēte **C**uz igit cogitatio
hmōi mala horrēda. grossa. ēpis.
et nefaria. ipotūe occurrerit. non
creat nec tristet p̄sōa deuota p̄te
rea nīmiū. neq; credat se pp̄ talē
a deo derelictum. etiam q̄ntūcūq;
q; tal cogitatio blasphemie vide/
atur eē cōn dei vel alic⁹ sc̄i hono
rē aut cōn fidē. castitatē zc. **S**z ma
iore fiducia. se p̄nēdi ad deum in
accipiat dicendo corde aut ore

Oratio **D**ñe de⁹ me⁹ gūiter
et inuitissime tolēo
hāc tēptationē. tm̄ qz multū pecca
ut. iustū est vt multū affligat **C**ōfi
dens dñe qz tā forte certamē in cō
mittis. q; etiā inē magnos et elcos
tuos milites velis oputare **S**i igit
tur dñe ē tue volūtatis vt hec ten/
tatio dura me collasisset. nō f̄cuso
laborē. h; supplicē rogo vt t̄buas
seruo tuo virtutez pugnādi et vin
cēdi. ne ei vnq; in et̄nū cōsentia **T**u
ei de⁹ me⁹ sc̄is create tue ipotētiā
nec etiā ignoras inimicoz meozū
inuisibiliū inueteratā inuidiā et ma
liciā cōn me **E**t hec orando dicat
hō deuoti⁹ vt poterit signādo q; se
se interi sepi⁹ signo sc̄e crucis et aq;

De exercitijs

benedicta si affuerit se aspergendo
his pactis sit hō otentus et non
curet de eis ampli' multū nec litu-
get ultra p illa vice nimis cū eis
sed otēnat. et sic citius euanescent
a mēoria. **Sup** pmissis habem'
exēplū bē qdā mōcho in heremo
qui talib' turpibus cogitatōibus
verabat. **xx. annis** q nēmīni aude-
bat apire tentationē hāc ppter ei'
abominationē. Tandē tñ cuidam
āriquo expto pī eā nō ore ex v'
cūdia sed scpto dēterit. **Qui** rōdēs
ait pone manū tuā sup caput meū
qd cū ille fecissz. ait idē pī. **Sup** ca-
put meū ego accipio totū istū pec-
catū tuū et omne pōdus ei'. **Nō** er-
go tu āplius inde dētām aliquaz
hēas. **Cū** aut mōchus sup hoc mi-
raret. q cām h' qreret. **Rōdit** pī q
rēdo. **Placuit** ne vnqz tibi ista tur-
pis cogitatio. **Ab** sit inqz ille. **Nam**
maxime tñ sp displicuit. **Et** ait scus
pī. **Manifestū** est ergo q tu eaz nō
agis. h eā pateris ātiq hoste. pū-
rante et te vt decipe tandē per de-
spationē posset ita fatigāre. **Nunc**
ergo fili mi audi viliū meū. **Et** cū
itezz inuaserit talis turpis cogita-
tio dic. **Tibi** et sup te inimice neqz
sit hec tua blasphemia. ego nihil i
ea h're volo. h dñm deuz meū ego
adoro et venero: in ipm qz credo.
Ex post vō iste fr nūqz habuit am-
pli' hāc grauē tentationē consilio
senis adiut'. **Et** nōndū q pōa
deuota hmōi tentationes graues
nō v3 d'fiteri indōnter cuicunqz sa-
cerdoti qzqz plimū l'fato ne forte
occasionē despationis hēat ppter

deuotoꝝ seu q̄liter

multoꝝ inerpientia h̄ recursuz ha-
beat ad viros deuotos filgiosos
discretos. **Nec** est op' in spēali ni-
mis declarare in d'fessione talem
turpitudinē. h̄ sufficit ita dicē vt d'
fessor intelligat mentē cōfiteris. et
hoc p semel. **Si** āpli' vexauēit. sa-
tis est eidē d'fessori ampli' simplr
in genere eandē dicere.

Regula geue

Pro illis q pmissa sunt notē
p regla genēali. q qlescūqz
cogitatōnes male occurrerit siue
sint de carnalitate. siue de inuidia
ira supbia. fiat diligentia vt ab
intra eis nō d'fentiat et vt ab ex n̄
impleant et secur' erit hō q n̄
mō hmōi erūt pccā mortalia. mo-
rōit cū eis ita resistit erūt magne
d'rtutis h. q in futuro remuneratōis
singlar. mafia seu occasio. **Ex** hūili-
tate tñ p̄t hō de eis d'fiteri n̄ in spē
h̄ i genēali dicēdo sic. **Tres** malas
cogitatōnes habui. tñ p dei grāz
spē tñ nūqz placuerūt. **Timeo** nihilo-
min' q n̄ tā cito eas impugnaueri
sic debuissē et cū dei auxilio potuis-
sē. **Nōndū** at ē q n̄ i his adueni-
ret qd absit d'fessio cū cōsensu. h̄
oīno expresse et specificē cēt d'fite-
dū. et si in opatiōez pcederet tunc
adhuc mlto āpli'. qz h̄ foēt q̄uius
hūic regle generali videt adven-
dū. q si pōa deuota fuēt ex natu-
rali qdāmō iclinatōe nimis pna
ad aliqd pccm seu vicium su h̄ ira
inuidia. male loq de alijs. aut aliq
qd cūqz. ita vt qn̄z ec cadat mōz/
lic. n̄llo mō p̄t h̄ d'fipet. h̄ cordia/

57

in ed no ang p d'p'ic'is
as m'iq' ipse qz' in

discrete i
aliter de hoc
militer. et po
āplius ita ve
lesies tūc vna
nō tñ p̄trea
sate toties su
derit. **Ante** ca
institiā. sed po
temp attō m
vt si homo h̄re
sup se. et volere
nū dñm dñi suū
et firmiter ppon-
nere. deus talē
habem' multa
scis qui graui
pccā sua p̄t
mā dñi dei n̄
tem qua dilig
facti sūt apu
nōnulli scī qu
rūtū sup his
postqz peccau
mitate et p̄t
stinet et salus
p̄t dicit. q n̄
ris. **Sed** iuxta
Chrysolomū
let cū hōlem
nare debet p
ex quo homo
biliter creatu
ptus. **Demō**
de dei mīa q
et innumerat
corde doleat
inhonorantē
futurū cauē

discrete i suis exercitijs

aliter de hoc doleat et confiteatur hu-
militer. et proponat in animo nunquam
apertius ita velle peccare. etiam mil-
lesies tunc una die ceciderit et ultra
non tamen propterea damnabitur. dummodo
saltem toties surrexerit quantum ceciderit
derit. **A**n te casum igitur cogitet divina
iustitiam. sed post casum divinam misericordiam
semper attendat. **M**isericordia enim dei tanta est
ut si homo haberet omnia peccata mundi
super se. et doleret quod cum eis tam bo-
num dominum deum suum superbe offenderet
et firmiter proponeret amplius absti-
nere. deus tale nunquam daretur. imo
habemus multa exempla de pluribus
sanctis qui graviter peccaverunt. et post
peccata sua propter misericordiam suam. et maxi-
mam dei nostri dulcedinem et pietatem
qua diligit humanam naturam
facti sunt apud deum maiores sancti quam
nonnulli sancti qui non sic ceciderunt. **V**e-
rumtamen super his nemo debet peccare. sed
postquam peccavit. confidat de dei bo-
nitate et propter misericordiam resurgere se-
stinet. et salvus erit. **N**am deus per os
prophete dicit. quod non velit mortem peccato-
ris. **S**ed iuxta verissimam sententiam sancti **J**ob.
Chrysostomi sententiam deus quasi do-
let cum hominem per suam iustitiam dam-
nare debet propter hominis iniustitiam
ex quo homo est imago dei tam no-
biliter creatus et tam preciose redemptus.
Nemo ergo debet despere
de dei misericordia quantumcumque etiam graviter
et innumerabiliter peccaverit. sed toto
corde doleat quod tam dulcissimum dominum
inhonoravit propter sua peccata et in
futurum cavere proponat. et sic dubi-

se habeant

CCXXV

tare non habet quam divina pietas secun-
dam faciat. **E**st etiam pro regula
servandum. quod si homo in aliquo peccato
ceciderit etiam mortaliter. non tamen semel
sed pluries. non tristetur in tantum ex hoc quod
sibi ipsi graviter indignetur indeque ali-
quid mali indiscrete sine scitu et con-
silio sui confessoris vel superioris propter
reus faciat sibi. sed cum quodam mentis
libertate et cordis fiducia humiliter
recurrat ad dominum deum suum petendo
cordialiter veniam et se accusando et
emendationem cum divino adiutorio
in mente habendo. **F**aciat ergo homo
iste sicut facere solent pueri nondum
satis fortes ad ambulandum. qui cum
libenter vellent ambulare cadunt sepe.
Et cum se cecidisse cognoscunt et per
se non posse resurgere. non sibi ipsis
ita indignantur. ut sic velint iacen-
tes permanere sed humiliter et fiduciale
extendunt manus suas ad patrem misericordiam
ut se releuet ex quo per se surgere ne-
queunt. **I**n infinitum plus nos sumus
cari et dilecti divine maiestati quam nos
creavit redemit. et perpetue saluare
disponit quam unquam aliquis filius sue
matris carnali extitit carus et dilectus.
Recurramus ergo ad eam cum humi-
litate et confidentia post lapsum et im-
possibile est ut dancemur. **N**ullus autem
presumat quod velit aut possit per se sur-
gere a peccatis aut peccata cavere. **B**e-
nignus solus divine est gratia. **S**aveat er-
go quisque a signo tante superbie. **N**am
propter ipsam superbiam permittit deus
quod cadere hominem in peccata. in que
non cecidisset si humiliter et timorate

In capitulo
de dicitur
et dicitur

Cal. b. 7 de peccatis non peccatis
deinde ambulat

De exercitijs

se ad dñm deum suum et spassive
ad primum suum qui p̄sus in filia pec
cata cecidit habuisset.

De malarū cogitatio

Onū causis atq; remedijs.
Nia tactum est supius de
graui⁹ et abominādis tē
tationibus cordis seu cogitatōnū
cū doctrinaz aliquarū p̄ earū de
remedio ānotatōne. Ut adhuc cla
rius possit intelligi qđ dictū est et
vt facili⁹ possint inueniri remedia
spūalia cōn morbū spūalē tā pesti
ferū. expedit declarare aliqñ cau
sas qñtū possibile fuerit. dñs do
nauerit ex q̄bus ortū hēant qñq;
tā turpes cogitationes. **Primum**
itaq; fieri possūt ex suggestione et
immissione inuisibilis hostis q̄ d̄u
tem fantasticā et imaginatiuā sim
pliciu mouet. h̄mōi abominatōib⁹
p̄out fecit illi monacho. xx. annis
vñ sup̄ dictū est. **Probatōnez** hu
ius docet expientia in nōnullis de
uotis innocētibus et castissimis p̄
sonis. que nūq; ab extra audierūt
blasphemias et turpitudines t̄les
quales ab intra p̄cipiūt. Nñ claz
est qđ nisi ab hoste inuisibili immit
terent mime sentirent. **Immissiōes**
aūt h̄mōi p̄mittit deus siēt ad hu
miliandū hoīem. et vt timorat⁹ ope
retur salutē suā. et ad discendū an
tīqui hostis insidias. et vt hō eo de
uotius ad diuinū auxiliū recurrat.
Remediū bonū ē. vt homo faciat
vt sup̄ heremita docuit. **Itē p̄dest**

Denotorū seu q̄lter

vt homo dīno adiutorio cōfidens
derideat et stemnat sp̄m nequā et
supbū suis imūdicijs dicendo. **Im**
mūde spūs si qđ posses āplius eē
facēs. ego te nō curo qz dñm deū
meū ne tibi vnq; cōsentia in adiu
torē inuoco. **Scio** p̄sonā que p̄ hu
iusmōi irrisionē solatiose de facili
se eruit ab his spurcit̄ijs. **Spiritus**
q̄ppe supbus nō diu patit se ita o
tēptui h̄ri. **Scdo** fieri p̄nt h̄mōi
cogitationes turpes et abomina
biles ex caus̄ naturalib⁹ s̄m huma
ni corpis dispositionē. **Pr̄o** vide
licz aut ex nimia cerebri euacuatio
ne per ieiunia studiū vel fortē ima
ginationē. **Scdo** aut ex nimia abū
dantia grossi fumi causati ex cor
ruptis humorib⁹ p̄pter cibi et pot⁹
intēpantiā vel etiā causati ex ceto
cibo v̄l potu qui licz modice sum
ptus habz naturalit̄ generāe gros
sos hūozes caput pturbātes. **Ter**
tio aut ex eo qđ p̄sona talis est ni
mis ociosa. **Quarto** aut exinde qđ
hō est cōsuetus curiosē et incaute vi
dere vel audire res de q̄bus facili
ter sumit occasio postea cogitādi
nefaria. **Quinto** aut etiā ex inordia
to et nimis cōtinuo timore offendē
di deū. **Quēadmodū** videmus ex
emplarit̄ qđ sepe et cōiter p̄rāsitur
lignū qñtūcunq; etiā angustū in
terra simpliciter positum absq; aliq̄
trepidatione qđ non sic fieret si li
gnū foret in alto aut de subt⁹ ha
beret p̄fundā foueā etiā q̄q; est
magis amplū. nā tūc imaginatio

discrete i

de piculo face
timor dñter f
s̄m natural
guls totus co
liozē corpis s̄
ad sp̄m. et sic
cuas hō pe
spasmatur et
est vt cadat.
de timore in
docete scimus
vel tenebroso et
nō possim⁹ que
mus naturalit̄
Ia vt etiā qñ
timore nimio
amus vel s̄tia
imagines vel
sibilationes h
nihil sit.

Remedi

et scdm natur

Dati n̄m
ationē c
dantia in hum
p̄sona talis in
exptoz artis
gimine corp
gouū et spūa
qñtū ad ocio
rit in cā que
ut. remediū
deat cogitat
et in domitas
vagenē liber
poterit hoc fi
le diuersis ex

Discrete i suis exercitijs

de piculo faceret hmoi timore Et timor dnter faceret casuz ex eo qd fm naturales in magno timore sa gus totus conat iuuare pte nobi liore corpis scz ipm cor recurrdo ad ipm. 7 sic ceteris membris euacuat hō per totū corpus quasi spasmatur et deficit virib⁹. vñ nce est vt cadat. ¶ Similit est exēplū de timore in tenebris Et pientia ei docete. scimus qd in loco obscuro vel tenebroso et in nocte cuz vidē nō possum⁹ que iuxta nos sūt time mus naturalit velim⁹ aut nolimus Ita vt etiā qñqz videat nobis ex timore nimio licz fāstice qd videamus vel sctiam⁹ circa nos tetras imagines vel audiam⁹ voces aut sibilationes horribiles cū tñ in re nihil sit.

Remedia cōtra primā

et scdam naturales causas

Dicamus igit nūc ad ppo/ tū nrm qd qntū ad euacu ationē cerebri vel ei⁹ abun dantiā in humorib⁹ corruptis z. psona talis indiget magis ofilio exptoz artis medicine et bono re gimine corpali qz docēna theolo gorū et spūali medicamie. ¶ Sed qntū ad ociositatē nimīā si ipa fue rit in cā que omīa mala docē ofue ut remediū pncipale est vt hō stu deat cogitationes suas bestiales et indomitas. freno rōnis tenē ne vagenē libere sp quo voluerint Et poterit hoc fieri. si hō occupauerit se diuersis exercitijs vtilib⁹ tā spūri

se hēant

CCxcviiij

tualib⁹ qz corpilibus alēnatis vi cibus. dūmō tñ hoc fiat cū mētis qdā delēatione. et n vsqz ad tediū et nausēā in vno exercitio. alioqn cogitationes ppter tediū nō recede rent hēq vt pus et qñz multo am pli⁹ diuagādo ad alia se redirent. Sup his hēmus exēplū de scō An thonio qui qdā vice in hēmo gra uiter affligēbat tēptatōne malaz cogitationū. vñ cōqrebat dño di cēs Dñe vellē saluari h non volūt pmittē cogitationes mee Tūc ap parēs ei angel⁹ in specie heremite oñdit eidē remediū cōn cogitatio nes hmoi nūc paululū laborando manib⁹. nūc genibus flexis orādo dei⁹ corp⁹ reficiēdo. post dēscēdo. et rursus itez laborādo et tandē ait Anthoni sic facias et tu. et sal uus eris Atinā attenderēt bene hoc exēplū nōnulle psonē que sub specie qñ vacādi deo et deuotioni nihil opari volūt manualiter cum tñ apłs dicat Qui nō laborat nō māducet Quāuis eni vacare deo p spūalia exercitiā nō sit sñ labore laborare nihilomī⁹ interdū eē ma nib⁹ expedit. vñ oringit nōnūqz vt hoc negligētes nō qdē ob corpis debilitatē sed ex desidia et carnis voluptate deueniūt ad magna pi cula suaz aiarū nō solū in mal cogitātōnib⁹ hēc qñz in grauiorib⁹ Prudent itaqz 7 rectissime religio num institutores suis deputarunt filijs certas horas nō solū ad cā tandū. orādū meditādū z. vtz eē ad labores manūū exteriōres faci

De modo se habendi

endū. put clare patz in regula sc̄i
b̄n̄dicti et alioꝝ appbatoꝝ ordi
nū institutionibus. **N**ō est enī aliq̄
cogitatio tā turpis tā abomiabil
mala et execrāda quā nō inueniat
detestāda ociositas. **N**ā cor vacā
tis otio est ad instar molēdini. q̄
cū nō habet ad molēdū bonū fru
mētū qz in otinuo motu est. molit
et cōsumit se ip̄z. etiā vsqz ad rōlē sui
cōsumptōnē s̄ destructōnē nisi phibe
at aliq̄ diligētia. **E**t eq̄ cito molit
aduolātes fedas muscas sic gra
noꝝ electoꝝ adipēs. p̄sertim cum
suū sit otinuo molere et nō quiescē
nēqz dō q̄d molat siue bonū siue
malū discernē et eligere pōt nisi re
gentis puidētia aliē curet dispo
nere. **S**i cui exēpla p̄missa p̄ vitan
do otio nō sufficiūt. **A**ttēdat ec̄ q̄
ip̄i ffes carthusiēses qui pl̄ cetis
religiosis q̄eti cōtēplationis et spiri
tualib⁹ exercitijs deputati vident̄.
h̄nt. put intellexi certas horas q̄
bus corp̄alib⁹ intēdūt opibus se
crete et sine strepitu in suis cellis.
fit h̄ scribēdo. libros ligādo. corru
ptos emēdando. ortulos suos co
lendo aut cerēa hmōi exteriora p̄
loco et tpe agruo faciēdo. **Q**uipe
cōsiderātes q̄ sp̄ialib⁹ semp̄ inten
dere nō s̄nit humana fragilitas re
ligiose q̄nqz corp̄alia exercēt vt vi
teatur p̄culosa ociositas. **A**ttestat̄
p̄vidētis d̄ina sc̄ptura quō nō solū
p̄iculosū h̄ etiā damnosū sit otium
de sodomitis qui pessimi p̄cōres
noiant̄ et in ceteras cās que eos
ad tātū p̄duxerūt malū emēorā

De v. arbor. opo. 2. ad. p. 12.
mol. l. 1. 1.

halic?

cōtra malas

ni falloꝝ ip̄m oriūz. **A**ddendū p̄p̄
p̄missa est q̄ licet q̄si oibus genēa
liter sit p̄iculosū simplr velle inten
dere cōtēplationis q̄eti. et nō labo
ri q̄nqz intēdere manuali. sp̄ealiter
tñ videt̄ h̄ p̄nciosū iuuenib⁹ p̄sōis
et si nō oibus tñ multis. maxie p̄p̄
natural calozis in ip̄is excessiuum
dñium. ac etiāz p̄pter eoz indiscre
tionē et inerpientia q̄ diuturnitate
tp̄is remouet̄ imo etiā p̄pter p̄sum
ptionē q̄ satis cognata eē cōueit
iuuētuti. **N**ā ad magna possent p̄
uenire iuuenes aiāz p̄cula. si non
q̄nqz et sepi⁹ corp̄alib⁹ exercitarēt
opibus. **Q**uili tñ dubiū q̄n cōtingat
iuuenes q̄nqz p̄ multis senib⁹ cōtē
plationi inueniri magi. idoneos q̄z
q̄z de cōi cursu id negandū videat̄.
Iuueniūtur nāqz iuuenes v̄l ex na
turali dispositione vel ex bono re
gimie vel ex singulari dono diuie
gr̄e q̄etissimi et ad extiora quasi in
nullo inclinati h̄ tōliter pene deu
tioni dediti. **I**uueniunt etiā iuue
rati diez maloꝝ. in q̄bus q̄si nlla
mēt̄s est stabilitas. nec animi trā
quillitas. nec cordis deuotio h̄ ex
mala cōsuetudine passionib⁹ vicio
sū dātes. et pene in nullo mortifi
cati nihil aliud q̄z que carnis sunt
sapiūt. **Q**uis ergo dubitet q̄n illi
iuuenes ad vacādū deo plus sint
apti q̄z isti senes. **E**t ne q̄s mur
muret attēdat q̄ sūt sc̄ptura teste
pueri cētū ānoꝝ. **E**t sūt adolescen
tes n̄ cōtēnendi q̄ posteri p̄oꝝ vitā
mozib⁹ transēderūt. **H**ec f̄ media
data cōn malas cogitationes dū

causa haberi
si causate fueri
nato timore
patus nāqz o
lius obliuiscet
cās otinuo o
minus cōtra
vt hō cogitet
dei iusticia et
tate fiducialit
abyssi sine bo
vicio. **R**omē
gra h̄ mea mi
timere habeo.
maior tua ple
Nā multo ā
volo. **A**uter
rimū timor
in timore tu
cordialiter t
hemeter tim
do mala q̄ a
lis. de q̄bus
loq̄nti p̄t̄ fr̄
iniquam cogi
difficili⁹ pote
inq̄ta et fam
tas in malis
Remētia n̄
se v̄tib⁹ p̄
se a vidēti
et tangēti
occasionib⁹
vt hō cū fa
gitationib⁹
frucet mē
alia. **E**t iā
inuasēti
auerrat sig

inimicitiones

causā habuerint ex ocio. valēt etiā si causate fuerint ex nimio et inordinato timore offendēdi deū. **O**ccupatus nāq; diuersis exercitijs facilius obliuiscet timoris hmoi q̄ vacās otinuo ocio. **R**emediū nihilo minus cōtra eandē cām efficacē est vt hō cogitet poti⁹ dīnā mīam q̄ dei iusticiā. et cū qdā mētis libertate fiducialiter se totū p̄ficiat in abyssū dīne bonitatis et clemētie dicēdo. **D**omine quāq; multa et magna sit mea inīqtas. vñ merito te timere habeo. scio tñ q̄ multo est maior tua pietas. quia est infinita. **N**ñ multo āplius in te confidere volo. **A**ufer ergo a me deus me⁹ nimīū timorē seruilē. et cōfirma me in timore tuo filiali quo magis te cordialiter diligā q̄ nimis vehemēter timeā. **S**i autē cōsuetudo mala et curiositas intēdendi illis. de q̄bus facile occasiones malozoziri p̄nt fuēt in cā tā turpiū et iniquarū cogitationū. remediū difficult⁹ poterit inueniri qz sēper inq̄eta et famelica solet esse curiositas in malis enutrita et consueta. **R**emediū tñ vt sup̄ vt hō occupet se vtilib⁹ vitādo otīū et custodiat se a vidēdis. audiēdis. loquēdis et tangēdis noxijs. et non dando occasionib⁹ peccozoz locū. **E**tīā valz vt hō cū sēserit se inuadi talib⁹ cogitationib⁹ statim q̄si cū violentia ruocet mētē suā inde et applicet ad alia. **E**tīā millefies vna die hoiez inuasērint millefies hō se ab eis auertat signādo se signo scē crucis

CCCxxij

suspirādo ad deū inuocādo n̄rām dñam et sc̄m āgelū custodē suū ceteros qz sc̄os q̄s in spēali habz ueneratione et dilectōne. **N**el si hec om̄ia nō p̄sint. infligat hō sibi ipsi aliq̄ dolorē p̄ flagellat̄ alias salua tñ discretiōe. **E**tī nec adhuc sic pax fuerit nihil meli⁹ est nisi vt tūc hō stemnat tales spurcicias et faciat sicuti facēt. si q̄s sibi diceret vl ostēderet aliq̄ que ipse audire siue videre dedignaret̄. **T**ūc enī q̄si cū indignatione auerteret et aures et oculos et ouerteret se ad alia etiā q̄ntūcunq; ali⁹ loq̄ret̄ seu mōstraret q̄ sibi nō placerēt. Sic et h̄ fiat. **S**i autē nec sic infernales tles mulce p̄ugitiue pacē p̄miserint. optimuz remediū est vt hō nihil de eis amplius curet. sed sub dīna cōfidentia paciam habeat et sit secur⁹ q̄ non eū nocebūt. nō solū imo et ad magnā coronā eidē p̄derūt.

Quattuor generalia

documenta cōn malas cogitatōes. **P**ro pleniori intellectu eorū q̄ dicta sūt. et p̄ faciliori remedio cōsequēdo. **C**ōtra tā grossas et rusticanas tētationes cogitationū. ponam⁹ aliq̄ documta breui⁹. **Q**uoz p̄mū ē istud piculohissimū. est cu q̄s se dare vult ad deuotionē et ad spūalia exercitia si nō scit sc̄pturas. nec habet bonū directorē cōsiliariū fidelē. expertuz deuotū. et discretū. deū timentē de quo audeat et possit tōliter cōfidē et cōscie sue secreta ex toto eidez re

De modo se habēdi

uelare. alioq̄n enim cōtinget talē p̄sonā facili⁹ et p̄culosius errare a vera via salutis q̄z aliquē qui cōi sclariū fideliū gradiē via **Exēplū** sup hoc hēmus in vitasp̄m. **Nā** dicebat q̄dā sc̄us p̄f. **Si** videris iuuenē per se volentē intrare paradisu id ē sine doctore. etiamsi iā vniū habuerit pedē in paradiso. retrahē ip̄z infra p̄ aliū pedē q̄ sic nūq̄z intrare poterit. **Sc̄dm** documētū ē p̄ q̄z p̄sona deuota exposuit suo p̄ri sp̄iali illā tentationē villanā v̄bis generalib⁹. non est n̄cariū de ea vltra in sp̄iali aliq̄d dicē nisi forte in illū finē vt meli⁹ intelligi possit ex qua cā sit orta. et vt ex cōi conueniēti⁹ possit dari remediū. **Non** tñ adhuc fieri debet hoc frequenter. **Qui** enīz presumeret liberari se ab hm̄i t̄tatione graui per cōfessionis et manifestationis iterationez nimīa erraret valde. **Nā** experientia docētē frequēter h̄iturus cēt pei⁹ ex hoc. **Attendat** ergo p̄ut sup̄ tādum est. q̄ non est n̄cariū vt in q̄s cōfiteat. eo q̄ nō est p̄c̄m nisi forsitan ip̄a p̄sona esset in culpa et vna q̄nq̄z causaz sup̄i⁹ exp̄ssarū. **Tūc** ei poterit fieri ita vt petat cōsilium ⁊ auxiliū a cōfessore. ⁊ vt veniā cōsequatur mereat de occasione p̄stita tā abominabili tentationi v̄puta. **Si** videlz ip̄a p̄sona deuota cōsueta esset nimis vacare ocio aut curiofirati. aut q̄ nimis ieiunasset indifcrete aut q̄ nimis in cibo et potu excessisset. **De** his bñ p̄t fieri cōfes

cōtra malas

sio aut etiā extra cōfessionē peti cōfiliū. absq̄z tñ sp̄iali et apra manifestatione talis blasphemie q̄ ipsam p̄sonā vexat. **Tertiū** documētū ē vt diligentissime ab oibus caueat ne q̄s aliquo mō quicq̄z dicat aut faciat vel scriptis vel picturis vel gestib⁹ vel figuris q̄buslibet corā vtriusq̄ sexus pueris siue iuuenib⁹ vñ possit in eis causari postmodū hm̄i nefarie aut aliaz q̄rumcūq̄ turpiū cogitationū incētūū. **Pro** ut p̄chodoloz nōnulli facē nō veretur qui sine om̄i n̄citate et ex mera sua carnalitate seu animi leuitate loquunt̄ audacter de secretis m̄i/monij aut cōn fidē. cōtra deū eius q̄z sc̄am humanitatē vel cōn sc̄os per modū ioci vel als leuiter corā puellis et iuuenib⁹ aut p̄ turpes picturas aut p̄ gestus lasciuos innocētū corrūpunt corda. **Aut** qui caniculos vel catos aut pullos vel alias bestias lasciuētes et ad lascuias et turpes cogitat⁹ de facili inspicētū aimos puocae valētes nutriūt et ab hm̄i taliū visu auditu et tactu pueros et puellas innocētes nō caute custodiunt. sed sine om̄i verecūdia corā eis cū his turpia fieri p̄mittūt in magnū suū et taliū innocētū piculū aiaz. **De** facili nāq̄z pueri etiam innocētissimi occasione. ex hm̄i nefandoz auditu visu tactu vel cō. data cogitabūt inimico coopante. **Utinā** n̄ ex rogitatione etiā ope postmodō cōpleant q̄ loq̄ nō licet. **Sed** dimitta

immit
mus illa et re
Quartū o
la granisq̄
quecūq̄z alia
ne adhuc ver
melius. eam cō
travēdo et se
av alia fortit
multū cū ip̄a
do et dispūto
hui⁹. **De** q̄nto
fortiter exing
angl⁹. de tanto
v̄demēus. et a
militē est de po
ginatiua siue v
q̄nto magis al
sua per cogita
fricatur et mo
ip̄is figur et
catur. **Nihil** er
transēat facili
mis inobilitat
eis repugnet. **Se**
Invidiāz alia v
fomē app̄hēdēd
mediū imo breu
lachrymis corp
stritiōe cordis
tentationē ⁊ q̄
aie efficac⁹ ab
guit. **Ex**pto c
posuim⁹. **dis**er
caput sensus
Et dūmō firm
nō absit. **Ita**
sentionis dūm
raginē nō lab

immisiones

mus illa et veniamus ad alia.

Quartū documētū ē Tentatio illa grauis et turpis blasphemie seu quecūq; alia que in sola cogitatio ne adhuc versat. vincitur vt cōiē melius. eam cōtemnēdo. obliuioni tradēdo et se de ea excutiendo et ad alia fortiter mentē trahēdo q̄ multū cū ip̄a litigando repugnando et disputādo **R**atio efficax est hui⁹ **D**e q̄nto enī nitit̄ q̄s sufflādo fortiter extinguerē magnū ignem amplū. de tanto ignis inflāmescit vehemētius. et augetur citius **S**imiliter est de potentia hominis imaginatiua siue virtute fantastica qz q̄nto magis aliqua specie apphē sua per cogitationes opugnātes fricatur et mouet. tāto fortius in ipsis figitur et indelebilis fortificatur **N**ihil ergo cōsultius nisi vt transeat faciliter in his et non nimis immobiliter et quasi ex directo eis repugnet sed q̄si ex aduerso p̄ indirectū alia videlz in cogitatu fortit̄ apphēdēdo **E**t vt breuiter remediū imo breue dicā **A**q̄ p̄ntē in lachrymis corpis et gemit⁹ ips̄ in contritiōe cordis p̄ p̄cc̄is. hāc malā tentationē et quācūq; aliā maculā aie efficacit̄ abluat purgat et extinguit **S**cripto credat̄ **S**i tñ vt sup̄ posuim⁹ discretio nō desit **I**ta vt caput sensus et ratio nō ledantur **E**t dūmō firma spes de dei miā nō absit **I**ta vt ex nimio timōe offensionis dñe in despationis voragine nō labatur. **D**eficim⁹ q̄ppe

CCC

ex nobis in cūctis sed nō vsq; q̄q; ad p̄ditionē gr̄e dei **I**p̄e enī nouit sustētare n̄ram insufficientiā et infirmitatē plus q̄ pater et m̄r qui nos fm carnē genuerūt dūmodo nos noluerim⁹ sponte declinatē eī eius cōfidentia et dñā charitatem

Explicit dñi Joh̄ gar

son doctoris eximij **C**ancellarij parisiē documēta vtilia p̄ deuotis simplicibus ab eodem edita in lingua vulgari gallica et per quēdā aliū in latinū translata **Q**ui quidē translator ad rusticitatē latini eloq̄ij que resuultasset magis ex vulgari sensū e sensu q̄ verbū ex v̄bo transferre curauit **N**ū nec mirādū si opusculū istud non ouenerit sat. in stilo cum alijs eisdēz cancellarij operibus.

p r.